

# El tresor inèdit i íntim de Víctor Català

**Club Editor publica 'Mosaic', amb disset textos fins ara mai publicats de l'autora. Hi evoca la infantesa, records familiars i la vocació artística**

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

L'any passat, en ple confinament, les editores Agnès Prats i Blanca Llum Vidal anaven i venien de l'arxiu Víctor Català, a l'Escala, amb un salconduït de Club Editor. Des del 2019, l'Alfolí de la Sal acull els manuscrits, correspondència, obra pictòrica i documents personals de l'escriptora. Ha calgut que passessin més de 120 anys des que Català –pseudònim de Caterina Albert– presentés el seu primer i controvertit monòleg, *La infanticida*, als Jocs Florals d'Olot, perquè el seu fons hagi estat “al abast del públic”, recorda Prats. Ha estat gràcies a l'accés als documents que les editores han pogut tornar “a les versions originals dels textos publicats”, però també han localitzat “documents inèdits”. La primera gran troballa ha estat *Fòssils*, els disset primers textos que encapçalen la nova versió de *Mosaic* (Club Editor, 2021). Sumen un centenar de pàgines i l'escriptora hi evoca la infantesa i alguns records familiars, a vegades nostàlgics i idíl·lics, en altres casos amb un punt trasbalsador.

Publicat per primera vegada el 1946 per la Llibreria Dalmau, a Barcelona, *Mosaic* té “un valor particular en la història de la literatura catalana”, recorda Maria Bohigas, de Club Editor, “perquè va ser el primer llibre aparegut en català després del gran tall de la guerra”. Català, que tenia llavors 77 anys, inaugurava una nova etapa després d'una llarga trajectòria com a contista –que arrenca amb *Drames rurals* (1902)– i de publicar novel·les com *Solitud* (1905) i *Un film (3.000 metres)* (1926), primer títol que Club Editor va recuperar de l'escriptora, el 2015, i que va esperonar una nova edició de tota la seva narrativa breu en tres volums (entre el 2018 i el 2019), precedida per l'antologia *De foc i de sang* (2017). En paral·lel, Vitel·la n'ha recuperat la poesia a través del *Llibre blanc* i *Lo cant dels mesos*.

## Colar un gol a la censura

“En tot aquest temps hem anat reconstruint l'obra de Català al marge de *Solitud* –recorda Blanca Llum Vidal–. *Un film (3.000 metres)* havia tingut una recepció més aviat negativa a l'època, i els últims llibres de contes, *Vida molta* [1950] i *Jubileu* [1951] havien quedat molt a l'ombra. Com més textos llegeixes d'ella, més et sorprèn. Aquest és un dels punts que la converteixen en una gran escriptora”.

En el cas de *Mosaic*, va “colar un gol a la censura franquista” presentant un volum “d'impressions literà-



CLUB EDITOR

ries sobre temes domèstics”. Rere la descripció dels animals que s'estimava, de la casa on vivia i d'alguns familiars hi ha capítols com *Les pintures rupestres*, on explica les conseqüències del dibuix que va guixar de petita a la paret del menjador de casa: el pare, que era “instintiu” i “quan se desfermava no tenia aturador” li pega “de debò”, i també reben les minyones i l'àvia.

Quan va aparèixer el 1946, *Mosaic* era la tercera part d'un projecte que havia d'incloure dos volums més, el primer i el segon. Mai van veure la llum, però gràcies a la feina prèvia d'inventariar l'obra per part de Benjamí Bofarull, parent de l'autora, i de l'estudiosa Irene Muñoz Pairet, els volums podran aparèixer a Club Editor. “*Mosaic 2* portarà per sub-



MOSAIC  
VÍCTOR CATALÀ  
CLUB EDITOR  
320 PÀG. / 24,95 €

títol *Encunys*, i inclourà homenatges a artistes i escriptors que van influir Víctor Català –diu Agnès Prats–. Hi parla d'Ibsen, de Maragall, de Ruyra, de Maria Montessori, de Dolores Monserdà, de Gaudí i de Narcís Oller, entre d'altres”. El primer volum, *Vibracions*, inclourà “la part més heterodoxa del conjunt, des de pròlegs, articles i discursos fins a la vivència d'un bombardeig a Barcelona, la crònica d'un viatge a Roma o el record de com va començar a escriure”. Els textos dels tres volums, escrits entre 1901 i 1949, permeten furgar en el jo desconegut de l'escriptora com cap altre llibre seu. “A l'arxiu hi hem trobat més coses... –avancen Prats i Vidal–. Hi ha inèdits molt interessants. Però no farem cap espòiler, oi?” ◆◆

## CINC PERLES DEL LLIBRE

### AGRESSIÓ

“El meu pare era un ver instintiu i quan se desfermava no tenia aturador. L'escena, per tant, fou com per deixar memòria. Per tothom n'hi va haver; en primer lloc, per a mi, com a perpetradora del delicte; després, per les minyones, per haver-me'l deixat perpetrar; i finalment, anc que de manera més velada, per la meva àvia”

### CARÀCTER

“De bones en bones me deixaria prendre fins la camisa, que es diu, però a males me sentiria capaç de fer cara fins al mateix mal esperit”.

### SENSUALITAT

“La meva dida era una dona molt guapa, alta, erecta i seriosa com una madona de pintura clàssica. Tenia la pell tibant i llustrosa com una poma, el front breu i el llavi de baix més reeixit que el de dalt, amb prominència remarcable, que li donava un cert tirat aristocràtic”

### REFUGI

“Ma cambra deixa d'ésser aleshores una modesta i tranquil·la cambra blanca i es torna un nial de somnis, una demora de conte oriental, un enginy de fades...”

### ANIMALS

“A casa tots els animals són fadrins, viudos o mal casats; vull dir que no van per parelles, sinó solts, esgarriats, sense fer juga amb ells”